

קרן אגאי-שי

Centre for Research in
Environmental Epidemiology
(CREAL), ברצלונה, ספרד; עמיתת
ממשק במשרד הבריאות, האגודה
הישראלית לאקולוגיה ולמדעי
הסביבה

ציטוט מומלץ

אגאי-שי ק. 2014. סביבה עירונית
ירוקה ובריאות היילוד. *אקולוגיה
וסביבה* 5(3): 223–224.

מה הקשר בין מגורי האם בקרבת סביבה ירוקה לבין בריאות היילוד?

סביבה עירונית ירוקה ובריאות היילוד

בקרה

גיליון סתיו 2014 / כרך 5(3)

1 באוקטובר, 2014

מגורים בקרבת פארקים ושטחים ציבוריים ירוקים נחשבים למבוקשים יותר. מפתיע לגלות שהשפעתם על איכות החיים מתחילה עוד לפני הלידה. בעשורים האחרונים נמצא במספר רב של מחקרים קשר מטיב בין סביבה עירונית ירוקה ובין מצב הבריאות^[3], אך רק בעשור האחרון החלו חוקרים לבחון השפעות אלה בהקשר של בריאות היילוד^[2,4]. מדדים של בריאות היילוד בכלל ומשקל היילוד בפרט, חשובים בהקשר של תחלואה ותמותת ילדים, וכן כגורם סיכון לתחלואה מוגברת בהמשך החיים. המנגנון הביולוגי המדויק המתווך השפעות מטיבות של חשיפה לסביבה עירונית ירוקה על מצב בריאות היילוד, נבחן במספר מחקרים אך אינו ידוע במלואו. המנגנון הביולוגי המתווך המשוער יכול להיות על-ידי עידוד פעילות גופנית, הידועה כמיטיבה עם הבריאות, עידוד יצירה ולכידות של קשרים חברתיים (cohesion), שיפור מצבי עקה פסיכופיזיולוגיים במנגנונים של שיקום (restoration) ושיפור איכות הסביבה (הפחתת רעש, הפחתת זיהום האוויר והורדת הטמפרטורה)^[5].

במחקר ישראלי, שנערך במימון הקרן לבריאות וסביבה, נבחן הקשר בין מגורי האם בקרבת סביבה ירוקה בתל-אביב לבין בריאות היילוד במהלך השנים 2000–2006^[1]. המחקר התבסס על נתונים של משרד הבריאות והמשרד להגנת הסביבה, ובחן כ-40,000 לידות חי-יחיד. נבחן הקשר בין מגורים בסביבה עירונית ירוקה או בקרבת אזורים ירוקים משמעותיים והשפעתם על מדדי בריאות היילוד: משקל היילוד וגיל הריון. זה המחקר הראשון שפורסם ובחן את ההשפעה של מגורים בסביבה ירוקה על לידת תינוקות במשקל לידה נמוך ובמשקל לידה נמוך מאוד. כמו כן, לראשונה נבחנו הקשרים המיטביים מחוץ לאירופה או ארה"ב.

הערכת השפעה של מגורים בסביבה עירונית ירוקה התייחסה לשני מדדים נפרדים: בחינת כמות השטח הירוק בסביבת המגורים וכן בחינת מרחק המגורים משטח ירוק משמעותי. עבור המדד הראשון נעשה שימוש בנתוני לוויין ובממוצע של מדד צמחייה בשם Normalized Difference Vegetation Index (NDVI) במרחק של 100 מטר, 250 מטר ו-500 מטר מנקודה מסוימת. עבור המדד השני נעשה שימוש בנתונים של OpenStreetMap תוך בחינת מרחק מגורים עד 250 מטר מגבול של אזורים ירוקים משמעותיים (גינה או פארק בשטח גדול מ-5,000 מ"ר). ההנחה היא כי בעוד מגורים בקרבת אזורים ירוקים משמעותיים יובילו לשיפור במדדי בריאות היילוד כתוצאה מפעילות גופנית, כמות השטח הירוק בסביבת המגורים תוביל לשיפור כתוצאה מירידה במצבי עקה פסיכופיזיולוגיים ומשיפור מדדי איכות הסביבה.

ממצאי המחקר עולה כי הסיכון שיש לנשים שגרות בסביבה הירוקה ביותר (רבעון עליון) ללידת תינוק במשקל לידה נמוך (פחות מ-2,500 גרם), קטן ב-20% בהשוואה לנשים שגרות בסביבה הכי פחות ירוקה (רבעון תחתון). כמו כן, נמצא כי משקל היילודים הממוצע בקרב נשים שגרות בסביבה הירוקה ביותר גבוה ב-16 גרם ממשקל היילודים בקרב נשים שגרות בסביבה הכי פחות ירוקה. הממצאים היו מובהקים סטטיסטית לאחר תקנון למשתנים סוציו-דמוגרפיים שונים. התוצאות עבור משקל לידה נמוך מאוד (פחות מ-1,500 גרם) הראו מגמה דומה, אך לא היו מובהקים סטטיסטית. באופן כללי, לא נמצא קשר לגיל ההיריון בכלל, ואף לא לפגות (לידה בשבועות 32-37) ולפגות חמורה (לידה לפני השבוע ה-32 להיריון). התוצאות היו עקביות בשימוש בהגדרות שונות של גודל המרחק וגודל האזורים הירוקים.

עבר נמצא במחקרים בתחום כי להשפעה המיטיבה משמעות רבה יותר לאוכלוסייה שמעמדה הכלכלי-חברתי נמוך [4,2]. במחקר זה נמצא כי גודל ההשפעה המיטיבה על נשים ממעמד כלכלי-חברתי נמוך היה כפול מאשר על כלל האוכלוסייה. כמו כן, נמצא כי עבור נשים ממעמד כלכלי-חברתי נמוך שגרות בסביבה הירוקה ביותר, הסיכון ללידת תינוק במשקל לידה נמוך קטן ב-40% בהשוואה לנשים ממעמד כלכלי-חברתי נמוך שגרות בסביבה הכי פחות ירוקה. עבור מקבלי ההחלטות, הקשרים המיטיבים שנמצאו בעבור נשים ממעמד כלכלי-חברתי נמוך, יכולים להתוות דרך אפשרית לשיפור בריאות אוכלוסייה זו באמצעות שתילת עצים ברחובות והקמת גינות ציבוריות לשימוש האוכלוסייה.

מקורות

1. Agay-Shay K, Peled A, Crespo AV, et al. 2014. Green spaces and adverse pregnancy outcomes. *Occupational Environmental Medicine* **71**(8): 562-569.

2. Dzhambov AM, Dimitrova DD, and Dimitrakova ED. 2014. Association between residential greenness and birth weight: Systematic review and meta-analysis. *Urban Forestry & Urban Greening*. In press.
3. Hartig T, Mitchell R, de Vries S, et al. 2014. Nature and health. *Annual Review Public Health* **35**: 207-228.
4. Hystad P, Davies HW, Frank L, et al. 2014. Residential greenness and birth outcomes: Evaluating the influence of spatially correlated built-environment factors. *Environmental Health Perspective* **122**(10): 1095-1102.
5. Kihal-Talantikite W, Padilla CM, Lallou^a B, et al. 2013. Green space, social inequalities and neonatal mortality in France. *BMC Pregnancy and Childbirth* **13**(1): 191.